

AI in control

Leidraad ter bevordering
van de beheersing van AI

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Oktober 2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Nederland rekt op zijn accountants.

De leden van de Koninklijke NBA vormen een brede, pluriforme beroepsgroep van ruim 22.000 professionals werkzaam in de brede accountantspraktijk, bij de overheid, als intern accountant en in het management van organisaties. Integriteit, objectiviteit, vakbekwaamheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professionaliteit zijn essentiële beginselen voor iedere accountant. De Koninklijke NBA helpt accountants hun cruciale rol in de maatschappij te vervullen, nu en in de toekomst.

Dit document bevat bladwijzers, hyperlinks en navigatiebutton.

 Adobe Acrobat bladwijzers - toetsencombinatie 'Ctrl-b'

 Tekst is een intern document- of externe hyperlink

 Naar inhoudsopgave

 Vorige pagina

 Volgende pagina

Colofon

De leidraad 'AI in Control' is tot stand gekomen vanuit een samenwerking tussen diverse professionals onder de vlag van NBA Accounttech. NBA Accounttech richt zich op het bevorderen van innovatie en digitalisering binnen de accountantspraktijk om zo oplossingen te bieden voor de uitdagingen die het beroep met zich meebrengt en om nieuwe kansen die zich voordoen te benutten.

NBA Accounttech Taskforce AI:

- Drs. Giel Dirx RA RC EMFC - Voorzitter
- Drs. Marcel Bongers RE RA CISA CIA CFE CBM
– Linking pin Kerngroep en Eindredactie
- Christiaan Dommerholt RE RA CIA MSc
- Drs. John Donners RA RE
- Ir. Gerke van Garderen
- Ilse Uitbeijerse-van der Salm RA MSc
- Ron Slagter AA
- Drs. Olaf de Vriend RA
- Ronald Trouwen RE RA CISA
- Age Lammers – Programmamanager Accounttech

Deze Taskforce is onderdeel van Accounttech, zie

https://www.nba.nl/tools-en-ondersteuning/achtergrond/digitalisering/over_accounttech/

De inhoud van deze leidraad is zorgvuldig samengesteld door de Taskforce AI en biedt accountants praktische handvaten voor de beheersing van AI in hun werk bij de organisaties waarbij accountants zijn betrokken. Met deze publicatie streeft NBA Accounttech ook naar een verantwoorde en effectieve implementatie van AI-systemen in de maatschappij.

© 2024 Koninklijke NBA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij door middel van druk, fotokopieën, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de NBA.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	5
2 Beheersingsmodel	6
2.1 Doelstellingen	7
2.2 Governance	7
2.3 Risico-inschatting	8
2.4 Risicobeheersing	8
2.5 Ontwikkeling en implementatie	9
2.6 Monitoring en evaluatie	10
3 Bronnen	12

1 Inleiding

Zeker ook accountants komen steeds vaker in aanraking met Artificial Intelligence (AI). Deze technologie biedt enorm veel mogelijkheden, maar vraagt ook om een goede beheersing. Deze leidraad geeft jou als accountant de nodige handvaten om AI beter te beheersen en inspireert je ook om in gesprek te gaan met degenen die verantwoordelijk zijn voor het AI-systeem en de implementatie daarvan. Ook deze verantwoordelijken kunnen deze leidraad gebruiken. Daarnaast kan de leidraad nuttig zijn voor het management en de toezichthouders die betrokken zijn bij de toepassing van AI.

De Taskforce definieert een AI-systeem voor deze publicatie als een systeem dat menselijke vaardigheden nabootst en dat bestaat uit algoritmes, data en beheersprocessen. Of je nu intern of openbaar accountant bent, werkt voor de overheid of in het bedrijfsleven, deze handvaten zijn ook voor jou nuttig. Daarnaast zijn ze toepasbaar bij verschillende organisaties, inclusief accountantskantoren en -organisaties.

Deze leidraad bevat zes aandachtsgebieden met daarbinnen deelaandachtsgebieden veelal geformuleerd als vragen die relevant kunnen zijn voor de beheersing van AI. Afhankelijk van je rol als accountant zal de toepassing daarvan in de praktijk kunnen variëren van vragen tot eisen, of tot te nemen stappen. Ook zal het belang van de (deel)aandachtsgebieden verschillen voor de diverse typen organisaties en voor de uiteenlopende toepassingen van AI.

De inhoud van deze leidraad is mede gebaseerd op de bestaande en in ontwikkeling zijnde regelgeving inzake AI. Met nadruk geeft de Taskforce aan dat de leidraad met handvaten niet de intentie heeft om een generiek toepasbare en uitputtende checklist te zijn. Ook mag je niet verwachten dat een accountant met deze handvaten voldoende deskundig wordt om een oordeel te geven over de beheersing van AI.

Voor een meer op de techniek georiënteerd toetsingskader voor het onderzoeken van AI-systemen verwijzen wij naar de NOREA-publicatie 'Guiding Principles Trustworthy AI Investigations'.

De toekomst van accountancy is een toekomst met AI. Accountants die deze technologie omarmen, zullen floreren. Het is tijd voor de accountancysector om de kansen die AI biedt te omarmen en de toekomst van de sector daarmee beter vorm te geven.

2 Beheersingsmodel AI

Het beheersingsmodel AI bestaat uit zes aandachtsgebieden zoals weergegeven in onderstaande visual.

In de paragrafen hieronder zijn de zes aandachtsgebieden nader uitgewerkt in deelaandachtsgebieden veelal geformuleerd als vragen. Deze uitwerking kan ook bijdragen aan het beoordelen door de accountant of de organisatie ten aanzien van de AI-toepassing in control is.

2.1 Doelstellingen

De doelstellingen die de organisatie met het AI-systeem wil bereiken moeten helder, passend, onderbouwd en gedocumenteerd zijn. Denk daarbij aan:

- Wat wil de organisatie bereiken met het AI-systeem? Zijn de doelstellingen meetbaar gemaakt?
- Zijn de voordelen bepaald die het AI-systeem moet opleveren?
- Passen de doelstellingen bij de visie, missie en strategie van de organisatie? En zijn deze in lijn met de bedrijfsdoelstellingen, het bedrijfsbeleid inclusief de ethische gedragscode?
- Is een business case opgesteld om het AI-systeem te rechtvaardigen en te documenteren? Is bij de business case rekening gehouden met financiële indicatoren en ook met niet-financiële prestatie indicatoren (KPI's)?
- Zijn alle stakeholders bij het bepalen van de doelstellingen van het AI-systeem betrokken? Gezien de maatschappelijke relevantie van het onderwerp is betrokkenheid van het topmanagement en van (interne) toezichthouders een vereiste.
- Past de doelstelling bij het kennisniveau van de organisatie?
- Zijn de grenzen gedefinieerd waarbinnen het AI-systeem mag worden ingezet? Hierbij is het bepalen van de data die gebruikt mag worden om de AI te voeden, de toegestane impact inclusief de scope van de besluitvorming en de inkadering van het zelflerend vermogen essentieel.
- Voldoet het nagestreefde gebruik van het AI-systeem en de data aan de geldende wet- en regelgeving (AI Act, Digital Services Act, Digital Markets Act, GDPR/AVG, NIS 2)?
Hierbij dienen zowel de principes als richtlijnen van de Europese Commissie te worden gevolgd om AI op een verantwoorde manier te ontwikkelen, te implementeren en te monitoren. Denk aan: ethische AI, verantwoorde ontwikkeling, dataprivacy en security, transparantie en helderheid, beoordelen van mogelijke bias in de data van het AI-systeem, eigenaarschap en verantwoordelijkheid. Gezien de proliferatie van de wet- en regelgeving dienen alle accountants hierbij hun naleving van de NOCLAR te borgen. De accountants die jaarrekeningen controleren dienen Standaard 250 te betrekken bij de beoordeling van de naleving van de met name hiervoor genoemde EU-regelgeving.

2.2 Governance

Het governancekader binnen de organisatie dient passend en robuust te zijn en dient de toepassingsmogelijkheden en verantwoordelijkheden (inclusief eigenaarschap) te bepalen voor alle stadia van de levenscyclus van het AI-systeem.

- Is het systeemeigenaarschap van het AI-systeem op een niveau in de organisatie belegd dat passend is voor het belang van het systeem binnen de bedrijfsdoelstellingen?
- Is het direct menselijk toezicht bij de eerste lijn ondergebracht? Menselijk toezicht op het AI-systeem is noodzakelijk om een juiste allocatie en beheersing van de verantwoordelijkheden te behouden en de menselijke controle en besluitvorming te handhaven.
- Is er voldoende functiescheiding aangebracht tussen de verantwoordelijken voor het ontwikkelen, het implementeren en het beheer van het AI-systeem?
- Zijn de tweede en derde lijn ook in hun rol betrokken bij de ontwikkeling, implementatie en het beheer van het AI-systeem?
- Is er een inschatting gemaakt van de benodigde expertise; wordt gebruikgemaakt van de bestaande expertise binnen de organisatie, zo nodig aangevuld met input van onafhankelijke deskundigen, bij het ontwerp- en implementatieproces?
- Zijn er beleid en procedures in de organisatie bepaald en geautoriseerd om AI-systemen te ontwerpen, ontwikkelen, implementeren en gebruiken?
- Is een kwaliteitsborgingssysteem ingericht dat ook aandacht besteedt aan het borgen van de naleving van beleid, procedures en regelgeving?

Automatisch verwerken van inkoopfacturen

Het automatisch verwerken van inkoopfacturen maakt steeds meer gebruik van machine learning en AI. Deze systemen kunnen facturen scannen, de relevante gegevens op de factuur herkennen, aanvullen en deze direct invoeren in het boekhoudsysteem. Naarmate de AI meer facturen heeft verwerkt zal de nauwkeurigheid toenemen (vaak > 95%). Dit vermindert de kans op menselijke fouten en versnelt het verwerkingsproces. Na de automatische invoer vergelijkt de software de factuur met eerdere boekingen in het grootboek, waarna het een journaalpost genereert, inclusief eventuele andere vereiste informatie zoals een cost center, project-code en transactietype.

De rol van de accountant in business verandert met de introductie van door AI ondersteunde automatische verwerkingssystemen met name naar de controle van het model dat de boeking genereert en de wijze waarop het model leert van nieuwe invoer. De accountant in business kan gebruik maken deze leidraad door vooraf een inschatting te maken van mogelijke fouten. Hierbij is een beheersingsmaatregel het stellen van begrenzings aan het zelflerend vermogen van de AI, dit mede door uiteindelijk een menselijk besluit te vereisen voor nieuwe grootboekrekeningen, kostensoorten, kostenplaatsen en nieuwe (diensten van) leveranciers.

2.3 Risico-inschatting

Ten aanzien van het AI-systeem dienen de risicogebieden te worden geïdentificeerd, de risico's te worden ingeschat en geëvalueerd met een risicoclassificatie, zodat een basis wordt gevormd voor de risicobeheersing.

Is er een inschatting gemaakt van de risico's van het AI-systeem voor de gebruikers en andere betrokkenen bij de hiernavolgende verschillende risicogebieden?

- Ethische en maatschappelijke risico's:
 - Het AI-systeem kan negatieve gevolgen hebben voor de samenleving, zoals banenverlies of privacy-schendingen. De ethische en maatschappelijke impact moeten worden beheerst. AI-systemen dienen onder menselijke beheersing te blijven om te voorkomen dat zij te krachtig worden en besluiten nemen die mensen beschadigen.
 - Het AI-systeem met de daarvoor gebruikte data kan bevooroordeeld zijn ten opzichte van bepaalde groepen, wat kan leiden tot discriminerende beslissingen en mogelijke vooringenomenheid (bias). Vooringenomenheid en discriminatie moeten voorkomen worden.
 - Het kan moeilijk zijn om te begrijpen hoe het AI-systeem tot beslissingen komt, wat kan leiden tot wantrouwen en gebrek aan acceptatie. Derhalve dient de transparantie en verklaarbaarheid geborgd te worden.
- Technische risico's, waaronder beveiliging van het systeem inclusief de data en het algoritme tegen manipulatie, cyberaanvallen en misbruik. Doel is het borgen van de veiligheid en robuustheid. Hierbij dient kwalitatief goede data te worden gebruikt om de AI-modellen te voeden, te trainen en te verbeteren.
- Operationele risico's met de mogelijke consequenties voor de bedrijfsprocessen waaronder het borgen van de continuïteit en beheerste beëindiging van overbodig geworden processen.

De vervolgstappen zijn:

- Is het AI-systeem op basis van deze risico's geclassificeerd mede in relatie tot de doelstellingen, aard (inclusief het al dan niet zelflerend vermogen) en impact van het AI-systeem?
- Zijn de geïdentificeerde risico's geëvalueerd op waarschijnlijkheid en impact?
- Is een geschikte methode voor risicobeoordeling toegepast, zoals een risicomatrix of gewogen score-systeem?

2.4 Risicobeheersing

Bepaald moet worden op welke wijze en met welke maatregelen de organisatie de risico's van het AI-systeem beheerst, rekening houdend met de reeds bestaande waarborgen.

- Worden risico-mitigerende maatregelen genomen zoals het stellen van eisen aan de ontwikkeling, implementatie en het beheer van het AI-systeem? Hieronder vallen:
 - ethische en maatschappelijke verantwoordelijkheid inclusief vooringenomenheid en discriminatie;

- transparantie en uitlegbaarheid;
 - betrouwbaarheid en beveiliging; security by design en continuïteit. Denk daarbij ook aan isolatie van de te gebruiken en de gebruikte data om te waarborgen dat het model alleen gebaseerd is op gekwalificeerde data en dat audit trail mogelijk en bruikbaar is;
 - reproduceerbaarheid, navolgbaarheid en vastlegging. Dit dient mede te geschieden door verifieerbaarheid van de besluitvorming door het model, ook achteraf;
 - beveiliging van het model bijvoorbeeld het hanteren van een afgeschermd model dat alleen door de onderneming kan worden benaderd;
 - data privacy;
 - klachten- en escalatieprocedures inclusief melding van incidenten;
 - begrenzingen van de zelfstandige besluitvorming door en het zelflerend vermogen van het AI-systeem;
 - monitoring en het menselijke toezicht in het proces en als laatste schakel bij kritische besluiten.
- De beheersingsmaatregelen moeten afgestemd zijn op de ingeschatte risico's qua intensiteit en frequentie.
 - Het risicobeheersingsproces dient qua structuur en beleid geïntegreerd te zijn c.q. te worden in het vigerende risicomangementproces.

Het toetsen van de jaarrekening met AI

AI maakt het voor accountants mogelijk een jaarrekening geautomatiseerd te controleren op compliance met verslaggevingstandaarden. Het is mogelijk om geautomatiseerd vast te stellen dat:

- Alle toelichtingen zijn opgenomen;
- Toelichtingen in lijn met de standaarden zijn;
- De jaarrekening en het bestuursverslag intern consistent zijn zowel cijfermatig als tekstueel.

Een voorbeeld is het gebruiken van een Large Language Model (LLM) zoals ChatGPT, geleverd door een AI Service Provider zoals OpenAI, voor het controleren van de jaarrekening. Het is relevant voor de accountant om inzicht te hebben in de componenten van dit LLM om te bepalen of het model voldoende goed werkt. Deze componenten omvatten de data waarop het model is getraind, de informatiebronnen die het model gebruikt en de technische opzet van het model.

In de eerste plaats moet de accountant zich bewust zijn van de inherente beperkingen en imperfecties van de LLM, omdat deze werkt met waarschijnlijkheden. De accountant kan gebruik maken van deze leidraad om te beoordelen of het LLM organisatorisch beheerst wordt. Een voorbeeld van een beheersmaatregel is het plaatsen van de LLM in een afgeschermd omgeving (2.4/2.5). Hierdoor heeft de organisatie meer grip op de risico's voortkomend uit ongewenste uitkomsten en informatiebeveiliging.

2.5 Ontwikkeling en implementatie

Het AI-systeem moet op beheerste wijze worden ontwikkeld en in gebruik worden genomen.

Dit omvat de volgende deelaandachtsgebieden:

- Is het AI-systeem op een gefaseerde en beheerste wijze ontwikkeld met betrokkenheid van alle stakeholders en ook onafhankelijke IT assurance-providers zoals RE's?
- Zijn bij de selectie van het AI-systeem verschillende AI-oplossingen geëvalueerd zodat de gekozen oplossing het beste aansluit bij de gedefinieerde doelstellingen en de beschikbare data?
- Is het AI-systeem ontwikkeld op basis van de geselecteerde en eerder gevalideerde algoritmes, beschikbare data en geaccepteerde trainingmethoden? Voor onder meer de algoritmes dienen gespecialiseerde technische IT-ers en andere deskundigen worden ingeschakeld. Aangezien deze deskundigheid niet betrekking heeft op de kern vakgebieden van de accountant adviseren wij rekening te houden met Standaard 620.
- Is de leveranciersselectie op zorgvuldige wijze geschied?
- Zijn de hiervoor genoemde eisen onder doelstellingen, governance en risicobeheersing in acht genomen, zijn controls op de voortdurende werking daarvan ingebouwd? Onder meer door signaleringsmechanismen voor ongewenste bias en beveiligingsinbreuken.

- Zijn de belangrijkste algoritmes en variabelen of hyperparameters, die leidend zijn voor de uitkomst, goed beargumenteerd, afgeschermd en onder dual control (vierogenprincipe) gebracht? En worden wijzigingen in de algoritmes en parameters daarvan gelogd?
- Worden de data die gebruikt mogen worden voor het leerproces, gescheiden van de validatiedata en de testdata voor het AI-systeem? En wordt de toegang tot de diverse data beheerst en gelogd? Is de gebruikte data representatief?
- Is de kwaliteit van de data geborgd door een datakwaliteitsmodel met bijvoorbeeld eisen aan de accuraatheid, tijdigheid, volledigheid, uniekheid, consistentie, vrij van vooringenomenheid, presentatie, verifieerbaarheid en proportionaliteit?
- Is er rekening gehouden met de schaalbaarheid, flexibiliteit en integratiemogelijkheden met bestaande systemen en processen?
- Is het AI-systeem grondig getest en gevalideerd in een beheerste omgeving om er zeker van te zijn dat het voldoet aan de eerder opgestelde doelstellingen en eisen en dat het correct werkt?
- Is er voldoende getest om te borgen dat het AI-systeem zich gedraagt zoals het bedoeld is?
- Is er een procedure die een beheerste overgang van testomgeving naar productieomgeving waarborgt?
- Wordt gebruikt gemaakt van een afgeschermd omgeving voor de hosting van het systeem?
- Is het AI-systeem toegevoegd aan een intern en/of extern AI-register waarin de belangrijkste overwegingen zijn vastgelegd, bijvoorbeeld: korte samenvatting van wat het AI-systeem doet, doelstellingen, risicoclassificatie, gebruikte data-governance en -beheersing?
- Zijn alle betrokkenen, inclusief ontwikkelaars, gebruikers en (beleids)medewerkers van de AI-toepassing, getraind en bewust gemaakt van de relevante wet- en regelgeving en de bijbehorende compliance-eisen en procedures zoals de werkwijze rondom incidentmeldingen?

Waardering vastgoed

Voor de waardering van vastgoed maken organisaties steeds vaker gebruik van een automatisch taxatiemodel (AVM) dat gebruik maakt van AI. Ook komt het voor dat voor de (her)waardering van complete vastgoedportefeuilles een AI-model (mass appraisal model) wordt gehanteerd. Met geavanceerde machine learning algoritmes kunnen AI-systemen de waarde van vastgoed bepalen door rekening te houden met een breed scala aan variabelen, zoals markttrends, locatiegegevens, historische waarderingen en verkoopprijzen.

Voor de accountant betekent dit dat de focus op de beoordeling van deskundigheid van de taxateur en de uitgangspunten in een taxatierapport verschuift naar de beoordeling van het model dat de organisatie gebruikt. De accountant kan deze leidraad gebruiken om vooraf op een gestructureerde wijze inzicht te verkrijgen in het achterliggende AI-model. Vervolgens kan de accountant een inschatting maken waar de risico's liggen op een onjuiste output en daarmee mogelijk incorrecte waardering. Hierop kan de accountant dan zijn/haar verdere werkzaamheden afstemmen. Belangrijke beheersingsmaatregelen hierbij zijn dat de gebruikte data geïsoleerd wordt en het model ook achteraf verifieerbaar en navolgbaar is.

2.6 Monitoring en evaluatie

Het AI-systeem dient gemonitord en geëvalueerd te worden, zodat het voortdurend effectief blijft presteren.

De volgende deelaandachtsgebieden zijn hierbij van belang:

- Wordt het AI-systeem continu gemonitord om te controleren of het aan de verwachtingen voldoet en of er geen onvoorziene problemen optreden?
- Wordt het AI-systeem periodiek geëvalueerd en continu gemonitord om te bepalen of het nog steeds werkt binnen de gestelde doelstellingen en met de gewenste resultaten?
- Wordt er als onderdeel van de monitoring en evaluatie feedback van gebruikers en andere stakeholders verzameld?
- Worden uit de evaluatie en monitoring conclusies getrokken voor verbeteringen van het systeem, de procedures en het beleid? Dit is mede relevant, omdat zo continue verbetering kan worden onderbouwd.
- Worden bij de monitoring en evaluatie van het AI-systeem de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van ethiek, technologie en regelgeving betrokken, omdat AI zich razendsnel ontwikkeld?

- Worden ook bij de operationele fase van het AI-systeem transparantie en verantwoording als basisprincipes gehanteerd? Rapporteert de organisatie continu en transparant over de impact en de werking van het AI-systeem en het ingestelde kwaliteitsborgingsstelsel?
- Is de communicatie over het monitoring- en evaluatieproces aan alle betrokkenen geborgd?
- Is er een beoordeling door een onafhankelijke deskundige en lid van een professionele beroepsorganisatie zoals NOREA, onderdeel van het kwaliteitsborgingsraamwerk?

3 Bronnen

Voor deze leidraad zijn de volgende bronnen gebruikt.

- NOREA-publicatie Guiding Principles Trustworthy AI Investigations.
[Guiding Principles Trustworthy AI Investigations](#)
- EU AI Act: first regulation on artificial intelligence | Topics | European Parliament. (2023, August 6).
Topics | European Parliament.
<https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>
- The executive's AI playbook. (n.d.). McKinsey & Company.
<https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-executives-ai-playbook>
- Lemonne, E. (2021, March 5). Ethics Guidelines for Trustworthy AI. FUTURIUM - European Commission.
<https://ec.europa.eu/futurium/en/ai-alliance-consultation.1.html>
- Algemene Rekenkamer. (2024, June 14). Toetsingskader. Algoritmes | Algemene Rekenkamer.
<https://www.rekenkamer.nl/onderwerpen/algoritmes/toetsingskader>
- Ministerie van Financiën. (2023, July 12). Onderzoekskader algoritmes ADR 2023. Rapport | Rijksoverheid.nl.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/07/11/onderzoekskader-algoritmes-adr-2023>
- Tavares, M. C. J. L. M. J. P. P. J. R. M. (2024, January 14). Gen-AI: Artificial intelligence and the future of work. IMF. <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2024/01/14/Gen-AI-Artificial-Intelligence-and-the-Future-of-Work-542379?cid=bl-com-SDNEA2024001>
- Artificial Intelligence (Stanford Encyclopedia of Philosophy). (2018, July 12).
<https://plato.stanford.edu/entries/artificial-intelligence/>
- AI Risk Management Framework | NIST. (2024, August 7). NIST.
<https://www.nist.gov/itl/ai-risk-management-framework>
- Digitale Overheid. (2024b, april 26). AI-verordening AI (Artificiële intelligentie) - digitale overheid.
<https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/nieuwe-technologieen-data-en-ethiek/artificiele-intelligentie-ai/ai-verordening/>
- Van Buuren, J., Heikoop, B., Wanders, V., NBA, & Expertpanel van de Werkgroep Controle van de Toekomst. (2023). Kwaliteitsbeheersing van Innovatie van Controlemethodologie | Vooronderzoek naar de opzet van een Raamwerk (1.5).
<https://www.nba.nl/siteassets/tools-en-ondersteuning/achtergrond/digitalisering/1-rapport-kwaliteitsbeheersing-van-innovatie-van-controlemethodologie.pdf>
- Van Buuren, J., Wanders, V., & NBA. (2023). Vooronderzoek naar de theoretisering en validering van controlemethoden. In Kerngroep Controle van de Toekomst, Expertpanel, & Klankbordgroep samenwerkende kantoren, Vooronderzoek Naar de Theoretisering en Validering van Controlemethoden.
<https://www.nba.nl/siteassets/tools-en-ondersteuning/achtergrond/digitalisering/2-rapport-validering-van-controlemethoden.pdf>

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

T 088 4960 301
E nba@nba.nl
I www.nba.nl